

TIETEENALAN RAJAT JA NIIDEN YLITTÄMINEN

Aikuiskasvatuksesta omana tieteenalanaan ja sen suhteesta muihin tieteenaloihin on erilaisia näemyksiä. Yleisesti tieteenaloja määrittävät niiden omat, erityiset tutkimuskohteensa sekä niiden tutkimiselle ominaiset lähestymistavat ja tutkimusmenetelmät. Oleellinen on myös tiedeyhteisö, jonka jäseniä yhdistävät samat kiinnostuksenkohteet. Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura (ATS), *Aikuiskasvatus* ja Aikuiskasvatuksen tutkijatapaamiset kokoavat alan asiantuntijoita yhteen ja vahvistavat tieteenalan identiteettiä.

TIETEENALAN PAIKKAA ja oikeutusta pohdittaessa on hyvä tuntee taustaa. *Aikuiskasvatuksen* ensimmäinen päätoimittaja, professori Jukka Tuomisto (2002) on kirjoittanut aikuiskasvatustieteen institutionalisoitumisesta suomalaisessa yliopistossa ja siihen liittyneistä kiistoista. Tässä numerossa pitkäaikainen tutkimusseuran johtoryhmän jäsen Risto Ikonen valaisee tutkimusseuran 80-vuotisen historian alkua aikalaiskertomusten ja niihin sisältyneiden filosofisten merkityskamppailuiden avulla. Aikuiskasvatuksen tutkimukselle on pitänyt tehdä tilaa, sillä eivät kaikki pidä sitä tarpeellisena.

Ajankohtaiselta kuulostaa edelleen professori Kjell Rubensonin (1988) analyysi aikuiskasvatustieteen lähtökohdista ja tilasta eri puolilla maailmaa 1980-luvulla. Kiinnostavaa on kansainvälisesti tunnetun tutkijan analyysi kritiikistä, joka jo tuolloin kohdistui aikuiskasvatuksen tiedeluonteeseen. Käy-

tännön työtä tehneet aikuiskouluttajat kritisoivat akateemista tutkimusta kyvyttömyydestä vastata riittävästi opetustyön haasteisiin. Yliopistoista taas löytyi epäilijöitä, jotka pitivät aikuiskasvatuksen tutkimusta liian käytäntölähtöisenä ja kehittämisorientoituneena, eikä se täyttänyt tieteellisyiden kriteereitä.

Kiistat koskivat pitkälti sitä, kuinka rajata aikuiskasvatuksen tutkimukselle oma tiedonala. Jotkut tutkijat pyrkivät aikanaan vahvistamaan andragogiikkaa tieteenalan omaleimaisena perustana. Rubenson (1988) ei halunnut kiinnittyä yhteen tutkimusperinteeseen vaan tarjosi visionäärin tavoin ratkaisuksi poikkitieteellisyttä. Hänen ajatuksiaan mukailleen aikuiskasvatustiedettä voidaan pitää tieteidenvälisenä kenttänä. Se on kohtauspiste, jossa lähitieteenalojen lähestymistapojen tuottama tutkimus voi yhdistyä ja kumuloitua omaksi, erityiseksi tiedon kokonaisuudekseen.

TIETEIDENVÄLISYYS OSOITTAUTUI hyväksi alan kehittämisen suunnaksi. Aikuiskasvatuksen tutkimusjulkaisujen määrä moninkertaistui 2000-luvulle tultaessa, ja samalla tutkimusaiheiden, lähestymistapojen ja menetelmien kirjo lisääntyi huomasti. Professori Petri Salo (2006), *Aikuiskasvatuksen* päätoimittaja vuosina 2007–2009, totesi tuolloin, että moni- ja poikkitieteellisyttä toteutettiin paljolti aikuiskasvatustieteen sisällä eikä niinkään yhteistyössä muiden tieteenalojen tutkijoiden kanssa. Aikuiskasvatuksen tutkimuskohteet eivät ole herättäneet merkittävää kiinnostusta lähitieteissä.

JUHLAVUONNA KATSOTAAN, MILLAISISSA DIALOGISSA MONIÄÄNINEN JA KRIITTINEN AIKUISKASVATUKSEN TUTKIMUS ON KEHITTYNYT.

Onko tutkimuksen määrällinen kasvu johtanut kuitenkin aikuiskasvatuksen itseymmärryksen vahvistumiseen? On mahdollista, että tiedeidenvälisyys johtaa tiedon pirstaloitumiseen. Jokainen aikuiskasvatustieteilijä tietää yhä enemmän jostain omasta erityisestä tutkimuskohteestaan, mutta tieteenalan jaettu kokonaisuymmärrys ei lisäännä samassa suhteessa. On yhä vaikeampi tarkasti osoittaa, missä menevät aikuiskasvatukseksi nimetyn poikkitieteellisen tieteenalan rajat. Erityisesti suhteesta yleiseen kasvatustieteeseen keskustellaan jatkuvasti.

Tiedeyhteisökin on hajautunut. Kriittisessä analyysissään professori Anja Heikkinen (2012), *Aikuiskasvatuksen* päätoimittaja vuosina 2001–2006, tunnisti tieteenalan sisälle 2010-luvulla syntyneitä kilpailuasetelmia sekä jakoa A-luokan aikuiskasvatustieteeseen ja niihin, jotka eivät ”uuden yliopiston” vaatimuksiin yltäneet. Lisäksi akateemisella urallaan kilvoittelevat tutkijat mieluummin identifioituvat niihin korkean statuksen lähitieteisiin, joiden näkökulmista he aikuiskasvatusta tarkastelevat.

AIKUISKASVATUKSEN SLOGAN kuuluu ”rajoja ylittävä tiedelehti”. Julkaisemme monipuolisista lähtökohdista ammentavaa tutkimusta. Samalla haluamme osaltamme huolehtia siitä, että tiedeidenvälisyydestä voimansa ammentava tieteenala rakentaa yksittäisiä tutkimustuloksia suurempaa tiedon kokonaisuutta. Siksi lehtemme toimituskunta esittää kirjoittajille vaatimuksen: ”Kerro, kuinka tämä tutkimuksesi osallistuu tieteenalalla käytyihin keskusteluihin. Kuinka se täydentää tai haastaa aikaisempaa tutkittua tietoa?”

Aikuiskasvatuksen 40-vuotisen historian kunniaksi tuomme esiin julkaisun roolia tieteenalan itseymmär-

ryksen kasvualustana. Juhlavuoden avausnumerossa äänessä ovat lehden päätoimittajat. He nostavat esiin tutkimusaiheita, jotka ovat olleet pinnalla heidän omiana kautenaan. Seuraavissa numeroissa julkaistaan lehden digiarkistoja hyödyntäviä teemallisia katsauksia ja puheenvuoroja, joissa luodaan jatkumoa 1980-luvulta nykyhetken ja suunnataan katsetta tulevaisuuteen. Sisällöt valottavat sitä, millaisessa dialogissa moniääninen aikuiskasvatuksen tutkimus on kehittynyt.

Tieteenalojen rajojen ja identiteetin määrittely on jatkuva prosessi. Siihen eivät riitä tutkimuskohde ja alan vakiintuneet menetelmät, ei edes ansiokas historia. Tieteenala pysyy elävänä ainoastaan, jos sen ympärillä on vahva tiedeyhteisö, joka synnyttää uutta tutkimusta, kokee yhteenkuuluvuutta ja on valmis puolustamaan alansa olemassaolon oikeutusta.

Ulpukka Isopahkala-Bouret

P. S. Kiitämme kaikkia viime vuonna lehden vertaisarviointiin osallistuneita asiantuntijoita, jotka työllänne olette vahvistaneet tieteenalaa ja tiedeyhteisöä.

LISÄÄ AIHEESTA

Heikkinen, A. (2012). A-luokan aikuiskasvatustiedettä.

Aikuiskasvatus 32(1), 50–58.

Rubenson, K. (1988). Aikuiskasvatuksen tiedeluonteesta.

Aikuiskasvatus 8(2), 4–12.

Salo, P. (2006). Mitä on suomalainen aikuiskasvatus-tutkimus? *Aikuiskasvatus* 26(4), 289–295.

Tuomisto, J. (2002). Kansansivistäjien kasvattamisesta konsulttien kouluttamiseen? aikuiskasvatuksen kehitys yliopistollisena oppiaineena. *Aikuiskasvatus* 22(4), 260–273.